

Troldmandens lærlinge (En samtale for to koste) eller Koste, koste og flere koste.

Ulrik Heltoft og Simon Starling har i samarbejde udviklet et nyt projekt til Bonamatic, et udstillingsrum opkaldt og konciperet efter en kaffemaskine. Et sted for udstillinger, men også til møder og samtaler.

I forlængelse af deres tidligere samarbejde og samtale omkring kurateringen af Den Frie Udstillinger 2021, tager dette nye projekt form gennem bugtale mellem de to kunstnere iført kostumer forestillende to talende koste.

Projektets idé og afsæt er grundlæggende en overvejning af et ikonisk billede fra fotografiets allertidligste dage, William Henry Fox Talbots *The Open Door* eller *The Soliloquy of the Broom* på de animerede koste fra Walt Disneys tidlige farvefilm klassiker *Fantasia* fra 1940.

Kosten som rekvisit i *The Open Door* optræder ikke kun i et enkelt fotografi, men gentagne gange i Fox Talbots værk fra 1840'erne: ved den åbne indgang til Lacock Abbey, først lænet den ene vej, så den anden og i konstant skiftende lys, sammen med noget værktøj støttet mod havemuren, eller lænet mod hjulet på en kærre.

Kosten bliver et ledemotiv, en slags signatur for Fox Talbot, måske endda legemliggørelsen af en af fotografiets grundlæggere - fotografen som en kunstnerisk "ny kost", der fejrer forudsætningerne for billedfremstilling væk med sin såkaldte Naturens blyant.

Selvom det nødvendigvis er et stillestående motiv i en tidlig fotografisk verden af spøgelsesagtigt lange eksponeringer og improviseret kemi, fremstår Talbots kost, ligesom i Disneys tegnefilm, på sin vis menneskeliggjort. Kosten danser gennem denne serie af fotografier og forbinder dem endnu mere eftertrykkeligt med rammerne af celluloid, der et århundrede senere fangede *Fantias* Mickey Mouse og hans magisk dansende koste som nybegynder i sædet som troldmand.

To genbrugte forlystelsesparkkostumer kopieret i de varme toner fra Fox Talbots vintage sort-hvide fotos, giver deres bærere en vis anonymitet, en vis tilladelse til at sige deres mening, til at tale gennem en stedfortræder, til at tænke højt og til at danse frem og tilbage gennem historien.

I begyndelsen af samtalens veje og afveje ihukommer de to koste Goethes digt *Zauberlehrling* (*Troldmandens lærling*) fra 1797, et digt om magisk replikerende koste ude af kontrol. Dette digt blev i sig selv rigeligt gentaget efterfølgende i versioner inden for kunst, teknologi og politik.

Mens Marx og Engels trak på Goethes digt for at beskrive det moderne borgerlige samfund, der er ude af stand til at kontrollere de "underverdenens magter" (kapitalismen), "han har hidkaldt af sine besværgelser", var Paul Dukas' musikalske komposition fra 1897 af samme navn ligeledes inspireret af Goethes dengang 100 år gamle digt, og blev efterfølgende brugt næsten et halvt århundrede senere til at akkompagnere de dansende koste i *Fantasia*. I slutningen af 1990'erne var den fotografiske kosterekvisit muteret til en sløv gulvmoppe i hænderne på Jeff Walls *Volunteer* (1996), et konstrueret fotografi, der vækker Jeff Walls eget indflydelsesrige essay om det analoge fotografi, *Photography and It's Liquid Intelligence* skrevet i samme år.

De talende koste navigerer således ad samtalens spor, fra den førfotografiske verden og Goethes digt om en troldmandslærlings ukontrollerede magi, til Fox Talbots utæmmede kemi, gennem de hurtige billedsalver i tidlig farvecelluloid fra Disneys skelsættende animation, til samtidsfotografiet med dets midlertidighed og konstruerede virkelighed. Fra tryllestavsgentagelser til naturens blyant, fra bevægeligt billede til fotografiet som "et formidlingsmedie og gengivelsessystem, der er defineret i spændingsfeltet mellem afbildning og konstruktion".

Koste, koste og flere koste.

Ulrik Heltoft og Simon Starling
Oversættelse J. Fog